

Periscopen in de vijver

Het is al elf jaar geleden dat **I Thought We Just Left That Party** verscheen, het poëziedebuut van Jess De Gruyter (° 1973). Twee jaar later verscheen de opvolger, **It Was A Boring Conversation Anyway**. Het was de bedoeling dat een derde bundel bij het Poëziecentrum een trilogie zou voltooien, maar die is er nooit gekomen. Op de valreep van 2015 zag nu **Zo meteen gaat deze kogel een hoop rotzooi aanrichten** het licht, opnieuw een fascinerende zwerftocht door van alles en nog wat. Waarbij oorlog en film constanten zijn. Dat mag geen verwondering wekken vermits De Gruyter van opleiding cineast is. Hij is niet alleen als dichter actief, maar ook als videast. Dat ook in deze discipline film zelf een inspiratiebron voor hem is moge blijken uit **Telefon!**. Tik die titel en zijn naam maar eens in op *YouTube*. Smullen voor film liefhebbers, want het filmpje is ook een soort quiz. Wie smijt die telefoon op de haak, en in welke film?

In zijn debuut, opgedragen aan Sylvia Kristel, duiken reeds Steve McQueen, Cary Grant en Laura Gemser op, terwijl in de tweede bundel (de naar de bescheiden mening van steller dezes oogverblindende) Liv Tyler en Grace Kelly, Natalie Wood, Humphrey Bogart, Lauren Bacall, Richard Burton, Elisabeth Taylor, Jean-Paul Belmondo en Jean Gabin figureren.

In het eerste gedicht van deze nieuwe bundel duikt in het eerste gedicht al een scene uit **From Russia With Love** op, met Robert Shaw. Voorts zijn Gudrun Ensslin (zelfs deze medeoprichter van de Rote Armee Fraktion blijkt een klein filmisch verleden te hebben: ze speelde in 1967 mee in het experimentele filmpje **Das Abonnement**), Kim Novak, Clint Eastwood, Lou Ferrigno, Bela Lugosi, Marlon Brando en weer Bogart filmiconen van dienst.

Maar er duiken ook een scenarist (Raymond Chandler), een componist van filmmuziek (John Barry) en een regisseur (Sam Peckinpah) op.

En dat allemaal in litanieachtige verzen waarin kinderen worden gered uit een weeshuis dat in lichterlaaie staat, messentrekkende desperado's in het deurgat verschijnen, pijlgifkikkerurine gedronken wordt, walnoten worden verbrand om lijkgeur te verdrijven, met braamstruiken gesproken wordt, in de soep van een Taiwanese kok gerocheld wordt en in vijvers periscopen worden waargenomen.

Deze poëzie heeft afwisselend een documentair en een fantastisch karakter, en staat bomvol beklievende strofen als *we knielden niet / we vielen // voor het kindmeisje / dat blasfemisch sprak / in dode talen // we kregen gratie / maar smeekten om de strop en wij vervloekten de goden / bidden als ketters / weten dat als hij nu / de eeuwige jachtvelden betreedt / er morgen weer een onweer losbarst / dat zijn gelijke niet kent*.

Wat mij betreft duurt het niet nóg eens acht jaar vooraleer Jess De Gruyter met een nieuwe bundel komt. Ik lees zijn werk, waarbij je nooit echt goed weet aan welke kant van de lens je je bevindt, erg graag.

Zo meteen gaat deze kogel een hoop rotzooi aanrichten,

Jess De Gruyter, het balansseer, Gent, 2015,

ISBN 9 789079 202317

(Bert Bevers)

Over reizen en liefde

Wat onmiddellijk opvalt aan Luc C. Martens' tweede dichtbundel **tussen arend en schildpad** zijn de frisheid van de verzen en het oog voor het detail, de originele beeldspraak en de verrassende zinswendingen. Zeer nauwgezet worden alle reisbestemmingen vermeld. Hij verwoordt zijn liefde voor de liefde echter net zo trefzeker als zijn liefde voor het landschap. Daardoor zijn deze gedichten zeer beklievend geworden. Ze laten de lezer niet los.

De proloog is een treingedicht waarin *weiden groter, koeien kleiner* worden. In de cyclus **Van water & meeuwen** worden zes kustplaatsen behandeld, en daar ervaart hij *nog prikken gevluichte woorden / in het zout op mijn wangen, meeuwen / halen de slaap van mijn gelaat, // schreeuwen mij achterna. ik blijf, / zij vliegen mijn droom landinwaarts*. In de tweede cyclus, **Klein knielen**, worden zes religieuze plaatsen opgeroepen. In **Tussen lauwe lakens** komen naast belevenissen in vreemde oorden ook de liefde en het schrijven aan bod *vier vrouwenhanden glijden synchroon / links en rechts, raken mij, hoog en laag / schrijven notenbalken op mijn voorhoofd*. Maar toch, in Corsica, *tussen lauwe lakens raakt / haar onbesliste hand me niet*. De vierde cyclus, met acht gedichten, draagt dezelfde titel als de bundel. De dichter stelt zichzelf hierin voor een dilemma: *...onze lippen / spreken eenzelfde taal, ik aarzel, // hier, op deze rots moet ik kiezen / tussen arend en schildpad*. Vervolgens krijgen we dan in cyclus vijf **De prentkaart gepost** twaalf ansichten toegestuurd, die elk een omvang van vijf versregels hebben. Het zijn treffende kleinoedjes uit Nederland, Frankrijk, Oostenrijk, Indonesië, Indië en Australië. Van Ile d'Yeu krijgen we *rozen bloeien strak ten hemel, / hortensia's vóór witgekalkte muren / langs de kust een visserskruis / meeuwen verraden lui dat God / hier, in Frankrijk woont*. De cyclus **Afrika is wit** telt zeven gedichten die allemaal aan dit continent zijn gewijd. De toon wordt echter wranger want er heerst honger en er worden kinderen geboren met hiv. Er zijn meisjes die *hun verplichte vreugde uitzingen en uitgebluste ogen van jonge mannen / die hun passie veel te vlug verloren*. In de cyclus **Indië in as** wordt het niet veel beter. Aan de Ganges *de laagste trap voorbij / staan ze in de rivier / die reinigt en geneest / hen het paradijs belooft. ... lijken, gezwollen van vreugde / bereiken hoog der overkant*. De bundel eindigt dan ook met **De dans der dwazen**, drie toestanden die regelmatig plaats vinden in Afrika, het Midden-Oosten en Japan. Dan is het hoog tijd dat de dichter thuiskomt met een envoi. En ook dat doet hij, zoals bij zijn vertrek, met de trein. En hij bracht tulpen mee uit Amsterdam.

Reisgedichten worden meestal gevormd door de weergave van uitzichten. Bij Martens zit de poëtische kracht in de verwoording van inzichten en dat resulteert in een boeiende, dichtbundel met diverse dubbele bodems waardoor de ontdekkingen verbazingwekkend en verrijkend zijn.

Tussen arend & schildpad, Luc C. Martens,
uitgeverij P, Leuven, 2015, ISBN 978-94-91455-79-7

(Tony Rombouts)